



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD– 4101-020-02/2013

P/13/143

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk

T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05

lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/13/143 – „Przeciwdziałanie eutrofizacji antropogenicznej jezior na terenie województwa pomorskiego”

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Kontrolerzy 1. Monika Stępka, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 88847 z dnia 20.12.2013 r.
2. Rafał Petelski, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 88887 z dnia 24.01.2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-4)

Jednostka
kontrolowana Urząd Gminy w Sulęczynie, ul. Kaszubska 26, 83-320 Sulęcyno (dalej: „Gmina”)

Kierownik jednostki
kontrolowanej Bernard Grucza, Wójt Gminy

(dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli oceniła jako zadowalającą¹ skuteczność działań Gminy w latach 2011 – 2013 w zakresie przeciwdziałania eutrofizacji antropogenicznej jeziora Węgorzyno, zwanego dalej „Jezioro”.

1. Jako niezadowalające oceniono monitorowanie stanu eutrofizacji Jeziora. Gmina nie podejmowała działań w celu pozyskania wiedzy o stanie wód Jeziora. Zdaniem NIK posiadanie w tym zakresie informacji mogłoby się przyczynić do zapewnienia skutecznej realizacji zadań własnych Gminy w zakresie ochrony środowiska i przyrody.

2. Skuteczność podejmowanych przez Gminę działań mających na celu zapobieganie eutrofizacji antropogenicznej Jeziora oceniono jako zadowalającą. Gmina zawarła w dokumentach planistycznych zapisy związane z zasadnością ochrony wód powierzchniowych na jej terenie. Podejmowała, na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora², działania mające na celu obejmowanie kolejnych nieruchomości siecią kanalizacji sanitarnej, kolejnych terenów miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W tworzonych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (poza jednym przypadkiem opisanym na str. 10 niniejszego wystąpienia pokontrolnego) ujmowała i przestrzegała zapisy Uchwały Sejmiku Województwa w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (dalej: „Uchwała Sejmiku Województwa”)³ w kontekście zakazu lokalizowania obiektów w strefie 100 m od brzegu Jeziora oraz określonych od tej zasady wyjątków. Podjęła działania w celu sporządzenia ewidencji wszystkich nieruchomości na terenie Gminy w układzie sposobów odprowadzania ścieków, chociaż do dnia zakończenia kontroli ewidencja ta nie zawierała jeszcze pełnych danych. Opracowała Program Ochrony Środowiska na lata 2008-2011 oraz Regulamin utrzymania porządku i czystości w Gminie.

¹ Działania Gminy w zakresie przeciwdziałania eutrofizacji ocenione zostały przy użyciu pomocniczego, trzystopniowego poziomu ocen: właściwy, zadowalający, niezadowalający

² Na potrzeby kontroli za teren zlewni bezpośredniej przyjęto obszar w promieniu około 1000 m od linii brzegowej jeziora

³ Uchwała Nr 1161/XLVIII/10 z dnia 28 kwietnia 2010 r.

Jednocześnie jako wpływające na obniżenie skuteczności oceniono, poniżej opisane działania Gminy, takie jak: nie opracowanie Programu Ochrony Środowiska na lata 2012-2015, niesporządzenie raportów z realizacji zadań ujętych w Programie Ochrony Środowiska na lata 2008-2011 (dotyczy 2011 r.), nie prowadzenie w latach 2012 - 2013 kontroli przestrzegania przepisów w zakresie sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości, nie weryfikowanie sprawozdań o ilościach i rodzaju nieczystości ciekłych odebranych z terenu Gminy i sposobach ich zagospodarowania składanych przez przedsiębiorstwa wywożące nieczystości, nie opracowanie programu likwidacji zbiorników bezodpływowych i budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, pomimo zawarcia takich zapisów w Programie Ochrony Środowiska z 2008 r. Gmina nie prowadziła również działań edukacyjnych wśród mieszkańców, rolników, turystów o przyczynach i skutkach eutrofizacji antropogenicznej jezior.

3. NIK oceniła jako niezadowalające działania Gminy w zakresie ograniczania skutków przyspieszonej eutrofizacji w związku z niepodejmowaniem działań zmierzających do przeprowadzenia analiz o potrzebie podjęcia zabiegów ochronnych i rekultywacji Jeziora.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Monitorowanie stanu eutrofizacji Jeziora

Opis stanu
faktycznego

1.1. Badaniem kontrolnym w Gminie Sulęczyno objęto teren zlewni bezpośrednio jeziora Węgorzyno. Powierzchnia Jeziora wynosi 1,26 km². Gmina nie posiadała informacji dotyczących stanu wód Jeziora. Wyniki badań przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska pozyskała dopiero podczas kontroli NIK. Z badań tych, przeprowadzonych w 2011 r., wynika, że zbiornik był bardzo podatny na degradację (III kategoria wg Systemu Oceny Jakości Jezior⁴). Najbardziej niekorzystny dla jakości wód był brak pełnej stratyfikacji⁵ wód oraz znaczne rozwinięcie linii brzegowej w stosunku do masy wód, co obniża odporność zbiornika na spływ zanieczyszczeń z obszaru zlewni i ułatwia rotację substancji biogennych w zbiorniku. Stan ekologiczny Jeziora został określony jako umiarkowany. Jednak według eksperckiej oceny⁶ stan wód został określony jako zły.

(dowód: akta kontroli str. 6-21, 497-503)

1.2. Gmina w okresie objętym kontrolą nie posiadała wyników badań dot. stanu wód jak i osadów dennych Jeziora, poza wynikami badań WIOŚ uzyskanymi podczas trwania kontroli i nie występowała o nie do właściwych instytucji⁷. Jedynie zlecano Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Kartuzach badania bakteriologiczne próbek wody powierzchniowej z miejsca wykorzystywanego do kąpieli. Badania prowadzone były dwa razy w ciągu każdego roku w miesiącach czerwcu albo lipcu oraz sierpniu. Każdorazowo stwierdzano, że woda jest przydatna do kąpieli. Z wyjaśnień Inspektora ds. ochrony środowiska, rolnictwa, leśnictwa i utrzymania dróg Urzędu, zwanego dalej „Inspektorem ds. ochrony środowiska” wynika, że przyczyną niepodejmowania działań w tym zakresie był brak zastrzeżeń miejscowej ludności. Ponadto stwierdził, że informacja

⁴ System Oceny Jakości Jezior określa trzy kategorie podatności jezior na degradację. Do III kategorii zalicza się jeziora o niekorzystnych warunkach naturalnych, łatwo ulegające degradacji.

⁵ Stratyfikacja – uwarstwienie termiczne toni wodnej.

⁶ Ocena ekspercka wykonana przez Instytut Ochrony Środowiska na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie w ramach badań przeprowadzonych w 2011 r.

⁷ Np. Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, zwanego dalej „RZGW”, WIOŚ

o zagrożeniach wód Jeziora powinna być przekazywana do Gminy przez inne, stosowne, organy.

(dowód: akta kontroli str. 22-24, 497-503)

1.3. Gmina nie dokonywała identyfikacji potrzeb w zakresie zapobiegania i ograniczania skutków eutrofizacji antropogenicznej dla Jeziora.

(dowód: akta kontroli str. 497-503)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Pomimo iż w dokumentach strategicznych⁸ Gminy znajdowały się zapisy wskazujące na zasadność podejmowania działań w celu ochrony wód na terenie całej Gminy, to w okresie objętym kontrolą Gmina w celu uzyskania informacji o stanie wód Jeziora – takich działań nie podejmowała.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia jako niezadowolające niepodejmowanie przez Gminę działań w celu pozyskania wiedzy o stanie wód Jeziora, które mogłyby się przyczynić do zapewnienia skutecznej realizacji zadań własnych Gminy w zakresie ochrony środowiska i przyrody. Należy zauważyć, że uzyskanie przez pracownika Urzędu powyższych wyników badań WIOŚ nie wymagało znacznego nakładu pracy i czasu.

2. Zapobieganie eutrofizacji antropogenicznej Jeziora

Opis stanu faktycznego

2.1. Jezioro położone jest na dwóch działkach o numerach: 381 oraz 777. Właścicielem działki nr 381 o powierzchni 62,46 ha położonej w obrębie ewidencyjnym Sulęczyno jest Skarb Państwa, w imieniu którego trwały zarząd sprawował Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku. Właścicielami działki nr 777 o powierzchni 69,39 ha położonej w obrębie ewidencyjnym Mściszewice były cztery osoby fizyczne.

(dowód: akta kontroli str. 57-60)

2.2. W długookresowych planach Gminy określono zadania mające związek z przeciwdziałaniem eutrofizacji antropogenicznej jezior na terenie Gminy. I tak:

- w Wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Sierakowicach na lata 2013 - 2018⁹ przewidziano realizację zadania polegającego na rozbudowie sieci kanalizacyjnej. Zadanie to obejmuje część terenu zlewni bezpośredniej Jeziora. Zakończenie inwestycji przewidziano na 2015 r.;
- w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy na lata 2013 – 2022¹⁰ podobnie, zaplanowano zadanie dotyczące rozbudowy sieci kanalizacyjnej, które obejmuje część terenu zlewni bezpośredniej Jeziora. Zakończenie inwestycji przewidziano na 2014 r.

W wyniku realizacji wyżej wymienionych zadań siecią zostanie objętych ponad 200 nieruchomości, głównie z terenów zabudowy rekreacyjnej.

⁸ w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy na lata 2013 – 2022; w Wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.; w Sierakowicach na lata 2013 – 2018; w Strategii Rozwoju Gminy do 2015 r.

⁹ Uchwała Nr XXII/199/2013 Rady Gminy Sulęczyno z dnia 20 czerwca 2013 r.

¹⁰ Uchwała Nr XXII/210/2013 Rady Gminy Sulęczyno z dnia 20 czerwca 2013 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sulęczyno na lata 2013 – 2022

- W Strategii Rozwoju Gminy do 2015 r.¹¹ problem powolnej degradacji wód wskazano jako zagrożenie dla rozwoju Gminy, uwidoczniło się jednocześnie potrzebę rozbudowy systemu kanalizacji. W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sulęczyń¹² zawarto ogólne uregulowania dotyczące zasad ochrony środowiska oraz wskazano priorytetowe działania jakie należy podjąć w tym zakresie. Należały do nich: rozbudowa sieci kanalizacji zmierzająca do objęcia wszystkich wsi o zwartej zabudowie i zespołów zainwestowania rekreacyjnego oraz porządkowanie składowisk nawozów naturalnych w gospodarstwach rolnych.

(dowód: akta kontroli str. 61-144, 497-503, 578)

2.3. W 2008 r. uchwałą Rady Gminy Sulęczyń przyjęto Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sulęczyń na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012 – 2015, zwany dalej „Programem Ochrony Środowiska”. Wójt nie sporządził natomiast Programu na lata 2012 – 2015 z perspektywą na kolejny okres, do czego był zobowiązany art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹³ (dalej: ustawa POŚ). Urząd w latach 2012 i 2013 działał na podstawie Programu Ochrony Środowiska uchwalonego w 2008 r.

Jednym z celów określonych w Programie była poprawa oraz utrzymanie dobrego stanu wód podziemnych i powierzchniowych. Jako niezbędne do jego osiągnięcia wskazano następujące działania:

- a) rozbudowę oczyszczalni ścieków Sulęczyń (realizacja: w latach 2008 – 2012),
- b) kontynuację budowy sieci kanalizacji sanitarnej (realizacja: w latach 2009 – 2015),
- c) opracowanie programu likwidacji zbiorników bezodpływowych na ścieki oraz budowy oczyszczalni przydomowych na terenach rozproszonej zabudowy wiejskiej i rekreacyjnej nie objętych zbiorczą kanalizacją, zawierającego również wytyczne doboru i instalowania typowych urządzeń do oczyszczania ścieków (realizacja: w 2009 r.).

Dokonano rozbudowy oczyszczalni ścieków w Sulęczyń, kontynuowana była rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, natomiast nie opracowano programu likwidacji zbiorników bezodpływowych na ścieki oraz budowy przydomowych oczyszczalni.

W toku kontroli ustalono, że Wójt Gminy nie sporządzał raportów z realizacji Programu Ochrony Środowiska, do czego był zobowiązany art. 18 ust. 2 ustawy POŚ.

(dowód: akta kontroli str. 53-56, 62-160, 497-503)

2.4. W Programie działań dla scalonych części wód powierzchniowych w Regionie Wodnym Dolnej Wisły, zwanym dalej „Programem Działań” ujęto działania związane z gospodarką komunalną i zagospodarowaniem przestrzennym, za realizację których odpowiedzialna była m. in. Gmina Sulęczyń. Według wyjaśnień Inspektora ds. ochrony środowiska i Specjalisty ds. gospodarki przestrzennej Urzędu Program Działań, opracowany przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku nie został przekazany do realizacji Urzędowi. Pomimo tego faktu do dnia zakończenia kontroli w Urzędzie zostały podjęte następujące działania, które jednocześnie

¹¹ Uchwała Nr XIV/133/2000 Rady Gminy Sulęczyń z dnia 24 sierpnia 2000 roku

¹² Uchwała Nr XXVI/213/2010 Rady Gminy Sulęczyń z dnia 14 lipca 2010 roku w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulęczyń”

¹³ Dz. U. z 2013 r. poz. 1232

wynikały z realizacji m. in. Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz Programu Ochrony Środowiska, tj.:

a) w zakresie rozbudowy i przebudowy oczyszczalni ścieków Sulęcyno polegającej na zwiększeniu przepustowości z 200 m³/dobę do 770 m³/dobę, Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Kartuzach decyzją z 27.12.2013 r. wydał pozwolenie na użytkowanie rozbudowy oczyszczalni¹⁴. Założone w Programie Działań parametry dotyczące średniej wydajności zostały osiągnięte.

b) w zakresie zbiórki porzuconych odpadów komunalnych w ilości około 1 tony rocznie¹⁵.

c) w zakresie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dalej „mpzp”, uwzględniającego wymagania i zasady ochrony środowiska, Gmina opracowała mpzp obejmujący kąpielisko oraz teren ośrodka wypoczynkowego nad Jeziorem. Ponadto do dnia zakończenia kontroli trwały prace nad ukończeniem kolejnego mpzp obejmującego teren ośrodka wypoczynkowego „Leśny Dwór” również zlokalizowanego nad Jeziorem.

d) w kwietniu 2013 r. opracowano ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, a także nieruchomości podłączonych do kanalizacji zbiorczej. Ewidencja nie była jednak kompletna. Do dnia zakończenia kontroli trwały czynności wyjaśniające.

Pozostałe zadania określone w Programie Działań tj. kontrola przestrzegania harmonogramu wywozu nieczystości płynnych oraz opracowanie programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków nie zostały wykonane.

(dowód: akta kontroli str. 145-160, 181-190, 404-415, 430-447, 497-518)

2.5. Gmina w latach 2011 – 2013 nie współpracowała z instytucjami (np. naukowymi, odpowiedzialnymi za ochronę środowiska naturalnego w województwie pomorskim) w zakresie pozyskiwania informacji o badaniach związanych z eutrofizacją antropogeniczną, ponieważ, jak wyjaśnił Inspektor ds. ochrony środowiska Urzędu, brak było zastrzeżeń miejscowej ludności do stanu wód Jeziora.

(dowód: akta kontroli str. 504-508)

2.6. Jezioro, a także część zlewni bezpośredniej Jeziora znajdują się na terenie Gowidlińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który został ustanowiony Rozporządzeniem nr 5/94 Wojewody Gdańskiego z 8 listopada 1994 r.¹⁶ Na podstawie art. 23 oraz art. 24 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹⁷ Sejmik Województwa Pomorskiego w Uchwale Nr 1161/XLVII/10 z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim określił m.in. ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych, lądowych i wodnych oraz zakazy wynikające z potrzeb ochrony dla obszarów chronionego krajobrazu. Zakazy wprowadzone ww. Uchwałą (§ 5) dotyczą m.in.: likwidacji i niszczenia zadrzewień, wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu oraz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów jezior.

(dowód: akta kontroli str. 161-180)

2.7. Gmina nie posiadała informacji aby w stosunku do Jeziora miały zastosowanie akty prawa miejscowego ustanowione przez Dyrektora RZGW w Gdańsku. Na tym

¹⁴ Zadanie to zostało wykonane przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Sierakowicach

¹⁵ Ilość szacowana przez pracownika gminy.

¹⁶ Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 1994 r. Nr 27 poz. 139

¹⁷ Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 ze zm.- ujednolicony z dniem 03.06.2013 r. – Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.

terenie nie wprowadzono programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

(dowód: akta kontroli str. 497-503)

2.8. W Gminie nie posiadano informacji o granicach zlewni bezpośredniej Jeziora. Do badania przyjęto zatem powierzchnię bufora Jeziora w promieniu 1000 m.

(dowód: akta kontroli str. 497-503, 577)

2.9 Teren w odległości 1000 m od linii brzegowej Jeziora obejmował części pięciu obrębów ewidencyjnych: Sulęczyno, Żakowo, Mściszewice, Podjazy i Bukowa Góra. Na terenie tym skanalizowanych było około 470 nieruchomości, w tym również nieruchomości niezabudowane (obszar zwartej zabudowy miejscowości Sulęczyno oraz część nieruchomości w obrębie Żakowo). Na budowę sieci kanalizacyjnej, w tym również na terenach rekreacyjnych, w obrębach Żakowo, Mściszewice i Bukowa Góra zawarto 2 umowy dot. dofinansowania ze środków: Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013¹⁸ oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013¹⁹.

W 2013 r. Gmina opracowała ewidencję obejmującą sposoby odprowadzania ścieków z poszczególnych nieruchomości. W ewidencji wyszczególniono nieruchomości posiadające: podłączenie do kanalizacji, zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ewidencja powstała na podstawie oświadczeń dotyczących gospodarki wodno – ściekowej składanych przez właścicieli nieruchomości położonych na terenie Gminy. Oświadczenia były przekazane do wypełnienia wszystkim właścicielom nieruchomości, którzy figurowali w bazie podatników Gminy. Do dnia zakończenia kontroli trwały czynności wyjaśniające w stosunku do 143 właścicieli nieruchomości, którzy nie złożyli oświadczeń bądź oświadczenia zawierały błędy. Z ewidencji wynika, że 1866 posesji na terenie całej Gminy czyli 79% łącznej ilości posiada zbiorniki bezodpływowe, 80 posesji posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków, co stanowi 3% łącznej ilości. Pozostałe 425 jest podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej (18%).

Ścieki ze zbiorników bezodpływowych, w tym z terenu zlewni bezpośredniej Jeziora, dowożone były do oczyszczalni ścieków w Sulęczynie przez dwa przedsiębiorstwa, którym Wójt Gminy zezwolił na prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na wywozie komunalnych odpadów płynnych.

W latach 2011 – 2013 dane dotyczące ilości ścieków odbieranych od użytkowników zbiorników bezodpływowych nie były spójne z danymi dotyczącymi ilości ścieków dowożonych do oczyszczalni. Różnice wynosiły od 72 m³ do 1.663 m³ rocznie i dotyczyły sytuacji kiedy ścieków odebranych od odbiorców było zarówno mniej, jak i więcej niż dowożonych do oczyszczalni. Z wyjaśnień uzyskanych przez Inspektora ds. ochrony środowiska Urzędu od właścicieli przedsiębiorstw w związku z przeprowadzoną przez NIK kontrolą, wynikało, że przyczynami rozbieżności były: awaria przepompowni, w związku z czym zaistniała konieczność wywiezienia ścieków do oczyszczalni, przebudowa oczyszczalni ścieków w Sulęczynie, w związku z czym dowożono ścieki do oczyszczalni w Sierakowicach, błędy rachunkowe przy wypełnianiu sprawozdań. Informacje te nie były jednak weryfikowane przez Gminę.

(dowód: akta kontroli str. 86-144, 181-195, 207-291, 497-503, 510-513, 557-564, 578)

¹⁸ Umowa nr 00174-6921-UM1100243/12 zawarta przez Gminę 10.06.2013 r.

¹⁹ Umowa nr POIS.01.01.00-00-055/08-00 zawarta przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Sierakowicach 27.07.2009 r.

2.10. Oczyszczalnia ścieków Sulęczyno położona jest poza terenem zlewni bezpośredniej Jeziora, na działce nr 93/6. Oczyszczalnia funkcjonuje w technologii niskoobciążonego osadu czynnego ze zintegrowanym biologicznym usuwaniem związków organicznych, azotu i fosforu. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Słupi. Miejsce to znajduje się poza terenem zlewni bezpośredniej Jeziora, a zrzut nie ma wpływu na jego wody.

W latach 2011 – 2013 Gmina nie otrzymywała informacji o nielegalnym zrzucie ścieków bezpośrednio do Jeziora lub jego dopływu.

(dowód: akta kontroli str. 147-150, 497-503)

2.11. Nad Jeziorem, na terenie zlewni bezpośredniej, występowała nieskanalizowana zabudowa wypoczynkowa oraz zabudowa rozproszona, gdzie nieczystości ciekłe odprowadzane były głównie do zbiorników na ścieki. W trakcie przeprowadzonych podczas kontroli oględzin stwierdzono nielegalnie funkcjonujący zbiornik na ścieki. Na terenie jednego z byłych ośrodków znajdowały się również latryny, które umiejscowiono w odległości około 50 m od linii brzegowej jeziora. Wójt Gminy wyjaśnił, że teren ten nie został objęty budową sieci kanalizacyjnej z uwagi na brak środków finansowych.

W 2013 r. z terenu jednego z byłych ośrodków wypoczynkowych²⁰, dla którego obowiązujący mpzp przewidywał odprowadzanie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych, zaewidencjonowany został wywóz ścieków w ilości stanowiącej 23% w stosunku do zużytej wody.

Inspektor ds. ochrony środowiska Urzędu nie posiadał wiedzy dotyczącej przyczyn takiego stanu rzeczy. Wyjaśnił również, że z uwagi na ograniczone możliwości czasowe nie prowadził kontroli dotyczącej pozbywania się nieczystości ciekłych na tym terenie.

(dowód: akta kontroli str. 196-206, 388-394, 497-503, 549-550, 567-571)

2.12. Z uwagi na przekazanie przez Gminę zadań z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Sierakowicach, w latach 2011-2013 informacje określone w art. 43 ust. 3 c ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne²¹, związane z realizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w Województwie Pomorskim były, w imieniu Gminy na podstawie upoważnienia udzielonego przez Wójta Gminy, sporządzane i przekazywane Marszałkowi Województwa Pomorskiego przez ww. Przedsiębiorstwo.

(dowód: akta kontroli str. 292-318, 555-556)

2.13. System kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy był w trakcie rozbudowy. Stosowne zapisy ujęto w długookresowych planach inwestycyjnych, co zostało opisane w pkt 2.2. Wójt Gminy wyjaśnił, że poddane kontroli obszary wokół Jeziora nie zostały objęte trwającą rozbudową sieci kanalizacyjnej, ponieważ nie spełniały wymogów określonych w zasadach dofinansowania budowy sieci ze środków unijnych. Dalsza rozbudowa kanalizacji na tym terenie uzależniona będzie od możliwości pozyskania kolejnych środków finansowych ze źródeł zewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 569-571, 578)

2.14. Gmina nie opracowała programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Wójt Gminy wyjaśnił, że program taki zostanie opracowany i realizowany po zakończeniu budowy sieci kanalizacyjnej i obejmie tereny gdzie budowa

²⁰ Teren byłego ośrodka wypoczynkowego przedsiębiorstwa Komers (informacja od Inspektora ds. ochrony środowiska).

²¹ Dz. U. z 2012 poz. 145

kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadniona, a także z przyczyn własnościowych niemożliwa.

(dowód: akta kontroli str. 497-503, 569-570)

2.15. W latach 2011 – 2013 w Gminie obowiązywały dwa Regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy, zwane dalej „Regulaminami”. Pierwszy podjęty uchwałą Rady Gminy z dnia 19 listopada 2008 r.²², drugi podjęty uchwałą Rady Gminy z dnia 6 marca 2013 r.²³ W obu Regulaminach określono obowiązki właścicieli nieruchomości dotyczące przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, a w przypadku braku takiej możliwości częstotliwość i sposób pozbywania się nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych („nie dopuszczając do przepełniania się zbiorników”). Szczegółowych wskaźników (np. zużycie wody wg wskazań wodomierza lub wg przyjętego zużycia w m³/osobę/miesiąc) w tym zakresie nie przyjęto. Jednocześnie zobowiązano właścicieli do zawarcia umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych. W latach 2011 – 2013 nie weryfikowano przy wykorzystaniu trybu nadzoru sprawowanego przez Wójta, określonego w art. 5 ust. 6 ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach²⁴ - przestrzegania przepisów ww. ustawy oraz Regulaminów w zakresie sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora. Wójt nie prowadził w powyższym zakresie kontroli przestrzegania przepisów ww. ustawy, do czego był zobowiązany od 1 stycznia 2012 r. przez art. 9u.²⁵

Inspektor ds. ochrony środowiska Urzędu wyjaśnił, że podczas wykonywania obowiązków służbowych w terenie w ww. okresie nie stwierdzał naruszenia Regulaminu przez właścicieli nieruchomości (przelewających się zbiorników lub zrzutu ścieków poza punkt zlewny).

(dowód: akta kontroli str. 319-334, 504-513, 569-571)

2.16. Do Gminy w latach 2011 – 2013 nie wpłynęły skargi i wnioski ani inne informacje dotyczące nielegalnej zabudowy na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora. Nie prowadzono także kontroli w tym zakresie. Ponadto podczas wykonywania przez pracowników Urzędu (Inspektora ds. ochrony środowiska i Specjalistę ds. gospodarki przestrzennej) obowiązków służbowych w terenie również nie stwierdzono takich przypadków. Wójt Gminy w ww. okresie wydał osiem decyzji o warunkach zabudowy w związku z prowadzonymi przez Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Kartuzach postępowaniami administracyjnymi mającymi na celu zalegalizowanie obiektów budowlanych (2011 r. – 3 decyzje, 2012 r. – 4 decyzje, 2013 r. – 1 decyzja). W jednej z decyzji nie ustalono warunków dotyczących sposobu odprowadzenia ścieków, pomimo złożenia przez inwestora dokumentów wskazujących, że budynek zawierał wydzielony zespół sanitarny.

(dowód: akta kontroli str. 335-380, 497-508, 514-518)

2.17. Na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora przebiegały drogi utwardzone: gminne, powiatowe oraz wojewódzka. Zgodnie z informacjami uzyskanymi od pracownika gminy, Zarządu Dróg Powiatowych w Kartuzach oraz Zarządu Dróg Wojewódzkich w Gdańsku Rejon Dróg Wojewódzkich w Kartuzach drogi te na odcinkach znajdujących się na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora nie posiadały kanalizacji deszczowej. Wody opadowe odprowadzane były powierzchniowo do

²² Uchwała Nr XV/131/2008

²³ Uchwała Nr XX/167/2013

²⁴ Dz. U. z 2013 r., poz.1399 ze zm.

²⁵ Wprowadzony z dniem 1 stycznia 2012 r. przez ustawę z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152, poz.897 ze zm.)

rowów przydrożnych. Istniejąca zlewnia z pasa drogowego drogi wojewódzkiej nr 228, w ocenie Zarządu Dróg Wojewódzkich, wykluczała odprowadzanie wód opadowych bezpośrednio do Jeziora, ponieważ wody zagospodarowywane były w granicach pasa drogowego (tj. w otwartych rowach i skarpach trawiastych chłonnych). W latach 2011 – 2013 nie prowadzono prac związanych z budową systemów odwadniania dróg. Ponadto zmiany w systemie odwadniania dróg na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora nie były planowane.

(dowód: akta kontroli str. 497-503, 572-576)

2.18. Inspektor ds. ochrony środowiska Urzędu stwierdził, że na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora w latach 2011-2013 nie było nieczynnych ani nielegalnych składowisk odpadów. Nieczynne składowisko odpadów, zamknięte w 2008 r., znajdowało się we wsi Kłodno. Składowisko to było położone w odległości większej niż 1000 m od linii brzegowej Jeziora.

(dowód: akta kontroli str. 49, 497-503)

2.19. Na terenie Gminy Sulęcyno obowiązywały mpzp obejmujące ponad 690 ha, co stanowiło około 5% łącznej powierzchni Gminy. Rada Gminy Sulęcyno w latach 1998 – 2012 uchwaliła dziewięć miejscowych mpzp obejmujących część terenu zlewni bezpośredniej Jeziora o łącznej powierzchni ponad 80 ha, tj. około 12% obszaru objętego wszystkimi obowiązującymi planami zagospodarowania. Plany te obejmowały niespełna 100 działek. W stosunku do części z nich dokonane zostały kolejne podziały. W wyjaśnieniach Specjalista ds. gospodarki przestrzennej Urzędu podał, że mpzp opracowywane były w miarę możliwości finansowych. W latach 2011 – 2013 Rada Gminy Sulęcyno uchwaliła cztery mpzp, w tym jeden obejmujący fragment terenu zlewni bezpośredniej Jeziora²⁶, natomiast do dnia zakończenia kontroli trwały prace nad uchwaleniem kolejnego planu dotyczącego tego terenu. W jednym przypadku stwierdzono niepełną realizację w mpzp warunków lokalizacji nowych obiektów na terenie ośrodka wypoczynkowego oraz kąpieliska gminnego położonego w granicach Gowidlińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W mpzp, przyjętym Uchwałą Rady Gminy Sulęcyno 25 maja 2012 r., wyznaczono nieprzekraczalną linię zabudowy od brzegu wód (tj. 12 m od linii granicznej ośrodka). Jednak linia ta nie powstała poprzez połączenie na planie istniejących budynków na przyległych działkach, co było warunkiem zwolnienia z zakazu lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegowej jeziora. Stanowiło to naruszenie zasad określonych w § 7 ust. 3 pkt 1 w zw. z § 5 pkt 8 Uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego.

(dowód: akta kontroli str. 395-461)

W 2013 r. Gmina wnioskowała o ujęcie w budżecie kwoty 62 tys. zł na sporządzenie kolejnych mpzp lub aktualizację planów istniejących. Zadanie zostało zapisane w uchwale budżetowej na 2014 r. Wybór terenów, które objęte zostaną kolejnymi miejscowymi planami nastąpi po dokonaniu analizy potrzeb w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 381-387, 395-461)

2.20. Gmina nie posiadała inwentaryzacji dotyczącej budynków usytuowanych w strefie 100 m od linii brzegowej Jeziora. Z analizy przeprowadzonej na potrzeby kontroli NIK wynikało, że wzdłuż linii brzegowej, głównie na terenach zabudowy letniskowej, znajdują się obiekty położone w strefie 100 m od tej linii. Najbliżej położony obiekt znajdował się w odległości około 15 m od linii brzegowej i stanowił zabudowę letniskową. Zgodnie z wyjaśnieniem Specjalisty ds. gospodarki

²⁶ Uchwała Nr XVII/124/2012 Rady Gminy Sulęcyno z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu geodezyjnego Sulęcyno, gmina Sulęcyno – działka nr 3183/10.

przestrzennej Urzędu budynki usytuowane w strefie 100 m wybudowane zostały do końca lat 80-tych na podstawie obowiązującego do końca 2003 r. mpzp Gminy.

W latach 2011 – 2013 Wójt Gminy wydał łącznie 272 decyzje o warunkach zabudowy, z których 36 dotyczyło obiektów na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora. W ww. okresie zostały złożone 2 wnioski o wydanie decyzji dotyczących obiektów położonych w strefie 100 m od linii brzegowej Jeziora. Jeden z nich dotyczył remontu istniejącego jednorodzinne budynek mieszkalnego. Po uzgodnieniu z RDOŚ w Gdańsku decyzja została wydana. Drugi natomiast dotyczył rozbiórki istniejącego budynku gospodarczego oraz budowy nowego budynku gospodarczo-garażowego wraz z urządzeniami infrastruktury technicznej. W tym przypadku RDOŚ w Gdańsku odmówił uzgodnienia z uwagi na niespełnienie przesłanek prawnych znoszących zakaz zabudowy w pasie szerokości 100 m od linii brzegów jezior, o których mowa w § 7 ust. 3 pkt 1-5 Uchwały Sejmiku Województwa. W konsekwencji Wójt Gminy wydał decyzję odmawiającą uzgodnienia warunków zabudowy.

(dowód: akta kontroli str. 338-380, 472-480, 514-538, 551-554)

2.21. Zasady zabudowy terenu wokół Jeziora określone były w mpzp lub, w przypadku ich braku na danym terenie, w decyzjach o warunkach zabudowy. W dokumentach tych wskazywano, że na terenie Gowidlińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obowiązują zapisy Uchwały Sejmiku Województwa. Ponadto projekty dokumentów były uzgadniane z RDOŚ pod kątem ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu.

W okresie objętym badaniem dopuszczenie zabudowy w strefie 100 m od linii brzegowej Jeziora było rozpatrywane indywidualnie przy opracowywaniu ww. dokumentów, w kontekście wynikającego z ww. Uchwały Sejmiku Województwa zakazu lokalizowania obiektów w strefie stumetrowej oraz określonych tam wyjątków od zakazu.

(dowód: akta kontroli str. 404-415, 338-386)

2.22. Inspektor ds. ochrony środowiska Urzędu wyjaśnił, że na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora istnieją strefy ekotonowe. Ich rolę pełniły istniejące zadrzewienia, w tym lasy wodochronne, w których istnieje zakaz zakładania rębni w pasie 50 m od linii brzegowej Jeziora oraz przybrzeżna roślinność Jeziora, która występowała szczególnie w rejonie dopływu rzeki Słupi (trzcina i pałka).

(dowód: akta kontroli str. 497-503)

2.23. W latach 2011 – 2013 Gmina nie podejmowała działań mających na celu ochronę istniejących stref ekotonowych, niemniej jednak Inspektor ds. ochrony środowiska Urzędu wyjaśnił, że informował ustnie właścicieli gruntów, aby nie dokonywali wycinki w istniejących zadrzewieniach, względnie ograniczali się do usunięcia drzew chorych i suchych.

(dowód: akta kontroli str. 497-503)

2.24. Gmina nie podejmowała działań związanych z edukacją ekologiczną społeczeństwa w zakresie zapobiegania skutkom eutrofizacji Jeziora powstałej na skutek działalności człowieka. Jedynie w 2012 r. młodzież gimnazjalna prowadziła badania jakości wody w ramach Programu edukacyjnego organizowanego wspólnie z ówczesnym Związkiem Miast i Gmin dorzecza rzeki Słupi i Łupawy.

(dowód: akta kontroli str. 492-503)

2.25. W badanym okresie Gmina nie podjęła współpracy w ww. zakresie z placówkami edukacyjnymi, jak też z organizacjami proekologicznymi. Działania podjęte w tym zakresie ograniczały się do corocznego organizowania w kwietniu i czerwcu, wspólnie z pracownikami Lasów Państwowych, akcji sprzątania świata

przy współudziale młodzieży szkolnej. Dodatkowo Inspektor ds. ochrony środowiska Urzędu wyjaśnił, że w 2011 r. Lokalna Grupa Rybacka Kaszuby, której Gmina jest członkiem, zorganizowała akcję edukacyjną dla ludności związanej z rybactwem dotyczącą m. in. ochrony środowiska, w tym czystości jezior.

(dowód: akta kontroli str. 497-503)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. W decyzji o warunkach zabudowy²⁷ z 06 kwietnia 2011 r. Wójt nie określił warunków dotyczących sposobu odprowadzenia ścieków²⁸, pomimo posiadania dokumentów wskazujących na możliwość istnienia instalacji sanitarnej w obiekcie budowlanym. We wniosku o wydanie decyzji inwestor określił funkcję obiektu jako gospodarczo – magazynową i załączył mapę do celów projektowych, na której nie uwidoczniono przyłącza kanalizacyjnego. Załączył jednak dokumenty wskazujące, że budynek gospodarczo – magazynowy zawierał wydzielony zespół sanitarny. W toku przeprowadzonych podczas kontroli oględzin ustalono, że budynek posiadał zaplecze sanitarne, a za budynkiem znajdował się zbiornik na ścieki.

Z wyjaśnień Specjalisty ds. gospodarki przestrzennej Urzędu wynika, że przedmiot wniosku o wydanie decyzji nie obejmował infrastruktury technicznej, w związku z tym Urząd przyjął, że istniejący obiekt nie będzie generować ścieków.

Zdaniem NIK wyjaśnienie takie nie zasługuje na uwzględnienie z uwagi na to, że organ posiadał dokumenty, które wskazywały na możliwość generowania ścieków. W przypadku oczywistych rozbieżności w tej kwestii należało przed wydaniem decyzji rozstrzygnąć wszelkie wątpliwości.

(dowód: akta kontroli str. 481-491, 539-540, 549-550a)

2. Gmina nie weryfikowała informacji składanych w 2011 r. na podstawie art. 9a ust. 2 pkt 1 ustawy o czystości i porządku w gminach oraz sprawozdań składanych w latach 2012 – 2013 na podstawie art. 9 o ww. ustawy przez podmioty prowadzące na terenie Gminy działalność w zakresie wywozu nieczystości ciekłych.

Złożone sprawozdania zawierały dane dotyczące ilości odebranych nieczystości ciekłych od właścicieli zbiorników na ścieki rozbieżne w stosunku do ilości ścieków dowożonych do oczyszczalni w Sulęczynie. Inspektor ds. ochrony środowiska pozyskał wyjaśnienia różnic dopiero w trakcie kontroli NIK.

W 2011 r. rozbieżności dotyczyły działalności jednego przedsiębiorcy i wyniosły 72m³, natomiast w pozostałych latach dotyczyły działalności dwóch przedsiębiorców i wyniosły w 2012 r.: 492 m³ i 1663 m³, a w 2013 r.: 494 m³ i 332 m³.

Zdaniem NIK weryfikacja informacji i sprawozdań w tym zakresie jest konieczna w celu monitorowania prawidłowości pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu Gminy i reagowania na ewentualne nieprawidłowe zachowania w tym zakresie, co ma istotny wpływ między innymi na procesy związane z eutrofizacją antropogeniczną zachodzącą w jeziorach.

(dowód: akta kontroli str. 557 - 564)

3. Gmina nie prowadziła działań edukacyjnych wśród mieszkańców, rolników, turystów o przyczynach i skutkach eutrofizacji antropogenicznej jezior.

(Dowód: akta kontroli str.492-503)

Zdaniem NIK niezadawalająca świadomość ekologiczna społeczeństwa może w części niweczyć efekty uzyskiwane w wyniku innych działań podejmowanych przez Gminę.

²⁷ Nr GP 6730.23.2011

²⁸ Dot. nieruchomości położonej na działce w obrębie Żakowo.

4. Gmina nie zrealizowała postanowień Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulęczyno na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012 -2015 w zakresie dotyczącym opracowania programu likwidacji zbiorników bezodpływowych na ścieki oraz budowy przydomowych oczyszczalni na terenach rozproszonej zabudowy wiejskiej i rekreacyjnej nie objętych zbiorczą kanalizacją. Realizacja powyższego zadania zaplanowana została na 2009 r.

Z wyjaśnień Wójta Gminy wynika, że realizacja tego zadania nastąpi po zakończeniu budowy sieci kanalizacyjnej.

(Dowód: akta kontroli str. 53-56;62-160;497-503)

Istotnym działaniem dla przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom eutrofizacji antropogenicznej jest jak najszybsze uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora, do czego, zdaniem NIK, niewątpliwie mógłby się przyczynić program likwidacji zbiorników bezodpływowych.

Ustalone
nieprawidłowości

1. Wójt nie sporządził gminnego Programu Ochrony Środowiska na lata 2012 – 2015 co było niezgodne z art. 17 ust. 1 w zw. z art. 14 ustawy POŚ obligującej organ wykonawczy gminy do sporządzenia takiego dokumentu, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, raz na 4 lata z perspektywą na kolejne 4 lata.

Z wyjaśnień Inspektora ds. ochrony środowiska Urzędu wynika, że ww. Program nie został opracowany z uwagi na zwiększenie, w tym okresie, ilości zadań związanych z wprowadzaniem nowego systemu gospodarki odpadami, który traktowany był przez Urząd priorytetowo.

(dowód: akta kontroli str. 497-503)

2. Wójt nie sporządzał raportów z wykonania Programu Ochrony Środowiska. co było niezgodne z art. 18 ust. 2 ustawy POŚ, który stanowi, że z wykonania programów organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia radzie gminy.

Z wyjaśnień Inspektora ds. ochrony środowiska Urzędu wynika, że raporty nie były sporządzane z uwagi na bieżącą realizację programu oraz niesporządzenie gminnego programu ochrony środowiska na lata 2012 – 2015.

O ile niemożliwym było sporządzenie raportu z nieistniejącego Programu Ochrony Środowiska na lata 2012 – 2015, to wyjaśnienie powyższe nie może być usprawiedliwieniem dla zaniechania sporządzenia raportu z realizacji działań określonych w Programie na lata 2008 – 2011.

(dowód: akta kontroli str. 497 - 503)

3. Wójt Gminy od 01 stycznia 2012 r. na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora nie prowadził kontroli w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych, do czego był zobowiązany na podstawie art. 9u ust. 1 ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach.

Wg wyjaśnień Wójta Gminy, nie prowadzono takich kontroli ze względu na zaangażowanie pracowników Urzędu w przygotowania nowego systemu gospodarki odpadami.

(Dowód: akta kontroli str. 504-513, 569-571)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia jako zadowalającą skuteczność podejmowania przez Gminę działań w zakresie zapobiegania eutrofizacji antropogenicznej Jeziora. Wpływ na powyższą ocenę miało:

- ujęcie w Strategii Rozwoju Gminy, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz Programie Ochrony Środowiska na

lata 2008-2011 zapisów świadczących o określeniu przez Gminę działań, których podjęcie zapewni ochronę zasobów wodnych na terenie całej Gminy, w tym również ochronę wód Jeziora;

- podejmowanie działań w celu skanalizowania kolejnych nieruchomości na terenie Gminy, w tym również na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora;
- podejmowanie, w miarę możliwości finansowych, działań w celu obejmowania mpzp kolejnych terenów wokół Jeziora, a w tworzonych mpzp (poza jednym przypadkiem opisanym na str. 10 niniejszego wystąpienie pokontrolnego) ujmowanie i przestrzeganie zapisów Uchwały Sejmiku Województwa w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim w kontekście zakazu lokalizowania obiektów w strefie 100 m od brzegu Jeziora oraz określonych od tej zasady wyjątków;
- podjęcie działań w celu utworzenia ewidencji nieruchomości w układzie sposobów odprowadzania ścieków przez ich właścicieli. Co prawda ewidencja powstała dopiero w 2013 r. i do dnia zakończenia kontroli (05.02.2014 r.) nie zawierała kompletnych danych, niemniej jednak NIK ocenia za właściwe podjęcie działań w celu porządkowania gospodarki ściekowej w Gminie w tym na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora;
- opracowanie gminnych Regulaminów utrzymania porządku i czystości.

Jednocześnie jako nieskuteczne w zakresie zapobiegania eutrofizacji antropogenicznej oceniono, poniżej opisane, działania Gminy polegające na:

- nie opracowaniu Programu Ochrony Środowiska na lata 2012-2015;
- nie sporządzeniu raportów z realizacji zadań ujętych w Programie Ochrony Środowiska na lata 2008-2011 (dotyczy 2011 r.);
- nie prowadzeniu w latach 2012-2013 kontroli przestrzegania przepisów w zakresie sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości. Kontrola NIK zidentyfikowała przypadki wskazujące na możliwość zanieczyszczania terenu wokół Jeziora;
- nie weryfikowaniu sprawozdań o ilościach i rodzaju nieczystości ciekłych odebranych z terenu Gminy i sposobach ich zagospodarowania składanych przez przedsiębiorstwa wywożące nieczystości;
- nie opracowaniu programu likwidacji zbiorników bezodpływowych i budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, pomimo zawarcia takich zapisów w Programie Ochrony Środowiska z 2008 r.;
- nie prowadzeniu działań edukacyjnych wśród mieszkańców, rolników, turystów o przyczynach i skutkach eutrofizacji antropogenicznej jezior.

3. Ograniczanie następstw eutrofizacji antropogenicznej Jeziora.

Opis stanu
faktycznego

3.1. Gmina w latach 2011 - 2013 nie zlecała opracowania metod i harmonogramów realizacji zabiegów ochronnych i rekultywacyjnych Jeziora. Nie prowadzono również działań rekultywacyjnych Jeziora.

(dowód: akta kontroli str. 497-508)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Gmina w okresie objętym kontrolą nie podejmowała działań zmierzających do przeprowadzenia analiz o konieczności zabiegów ochronnych i rekultywacji Jeziora.

Inspektor ds. ochrony środowiska Urzędu wyjaśnił, że wynikało to z braku wiedzy o stanie wód Jeziora oraz występujących zanieczyszczeniach. Brak było także zgłoszeń i zastrzeżeń co do stanu wód od miejscowej ludności i instytucji posiadających informacje o stanie wód Jeziora.

Zdaniem NIK brak wiedzy na temat wód Jeziora, którą to wiedzę Gmina w celu prawidłowego wykonywania swoich zadań związanych z ochroną środowiska powinna posiadać, jak również brak identyfikacji potrzeb w tym zakresie spowodował, że nie podejmowano jakichkolwiek działań w zakresie ograniczenia następstw eutrofizacji antropogenicznej.

(dowód: akta kontroli str. 497-508)

Ocena częściowa

NIK ocenia jako niezadowolające działania Gminy w zakresie ograniczania skutków przyspieszonej eutrofizacji w związku z niepodjęciem działań zmierzających do przeprowadzenia analiz o potrzebie podjęcia zabiegów ochronnych i rekultywacji Jeziora.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1) podjęcie działań w celu opracowania Programu Ochrony Środowiska;
- 2) wykorzystywanie możliwości weryfikacji zgodności danych zawartych w sprawozdaniach składanych przez podmioty prowadzące na terenie Gminy działalność w zakresie wywozu nieczystości ciekłych;
- 3) kontynuowanie działań w celu porządkowania gospodarki ściekowej na terenie zlewni bezpośredniej Jeziora Węgorzyno, polegających na :
 - a) weryfikacji i uzupełnieniu ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków,
 - b) przeprowadzaniu kontroli przestrzegania postanowień ustawy o czystości i porządku w gminach w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag i
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 27 marca 2014 r.

Kontroler

Monika Stępka
Starszy inspektor kontroli państwowej

.....
Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

.....
Podpis